

ΙΣΤΟΡΙΑ – ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΔΟΚΙΜΙΟ – ΜΑΡΤΥΡΙΑ

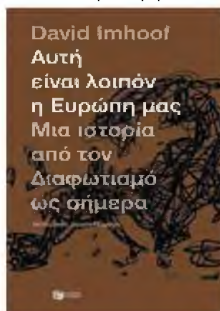
Michel Winock, Charles De Gaulle.
Ένας επαναστάτης στοιχειωμένος από την Ιστορία,
 μετάφραση: Σάντρα Βρέττα, Ποταμός, 163 σελ.

CHARLES DE GAULLE
 Michel Winock

Ο Ντε Γκωλ είναι η πιο σημαντική προσωπικότητα της μεταπολεμικής Ευρώπης. Είναι επίσης εκείνος που έστησε δύο φορές τη Γαλλία στα πόδια της, το 1940, μετά τη γαλλική ήττα από τους Γερμανούς και το 1958, μέσα στη θύελλα του πολέμου της Αλγερίας. Πεποϊθησθή του πως η εξουσία του ηγέτη δεν θα έπρεπε να εκπορεύεται από τα κόμματα και το Κοινοβούλιο αλλά από την απευθείας εντολή του λαού. Ένας πολιτικός που υπήρξε για τους Γάλλους «αντικείμενο δόξας, αλλά ταυτόχρονα και [...] της αντικατόνητάς τους να λειτουργήσουν στη δημοκρατία που περιφρανεύονται πως έχουν εφεύρει». Ένα απομυθιστικό μιν, αλλά και βαθύ κείμενο για το Στρατηγό, που παρουσιάζει συνοπτικά την πολιτική του πορεία, επισημαίνοντας ταυτόχρονα το μεγαλείο αλλά και τα σφάλματα στα οποία υπέπεσε κατά τη διάρκεια του πολιτικού του βίου. **Β.Κ.**

David Imhoof, Αυτή είναι λοιπόν η Ευρώπη μας. Μια ιστορία από τον Διαφωτισμό ως σήμερα, μετάφραση: Πέτρος Γεωργίου, Πατάκη, 520 σελ.

«Ένα ιστορικό βιβλίο που σου λέει τι μπορείς να παραλείψεις». Με αυτή την προβοκατόρικη φράση ολοκληρώνει την πρώτη παράγραφο της εισαγωγής του ο Ίμχοφ, καθηγητής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Σασκουεχάννα των ΗΠΑ. Η ίδια χιουμοριστική διάθεση διατρέχει όλο το βιβλίο: «Γιατί μιλάμε για Αριστερά και Δεξιά στην πολιτική; Γαλλική Επανάσταση ντε! Πότε άρχισαν οι άνθρωποι να σκοτώνουν στο όνομα της δημοκρατίας; Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, αν όχι ωρύτερα. Γιατί είσαι σχετικά πλούσιος σε αυτόν τον κόσμο, ανεξάρτητα από το πόσα χρήματα διαθέτεις; Ιμπεριαλισμός. Γιατί περιμένουμε ότι η τεχνολογία θα μας σώσει ή θα μας καταστρέψει – ή ίσως και δύο; Εκβιομηχάνιση. Γιατί αυτοπροσδιορίζομαστε με βάση το τι καταναλώνουμε; Καπιταλισμός». Συναρπαστική αλλά και διασκεδαστική προσέγγιση. **Β.Κ.**

Δημήτρης Τζόβας,
Η Ελλάδα από τη Χούντα στην Κρίση. Η κουλτούρα της Μεταπολίτευσης
 (μετάφραση: Ζωή Μπέλλα-Αρμάου, Γιάννης Στάμος), Gutenberg, 476 σελ.

Η επιλογή μας να χαρακτηρίζουμε μια ολόκληρη εποχή αναφερόμενοι σε ένα γεγονός που συνέβη στην αρχή της μαζικά κάποια αμχανία. Αυτή την αμχανία επιχειρεί να λύσει τούτη η εκτεταμένη τοιχογραφία της νεοελληνικής κουλτούρας, καθώς προσπαθεί να οβήσει τα σημάδια της χούντας και μέχρι να μαστιγωθεί εκ νέου απ΄ την κρίση – κάποιες όψεις της: αρχαιότητα και παρόν, ΜΜΕ, θρησκεία, σεξουαλικότητα, μετανάστες, λογοτεχνία και κινηματογράφος. Αν είναι πάντα ενδιαφέρον να διαβάζουμε πώς «μας» βλέπουν οι «ξένοι», είναι διπλά (και πιο σύνθετα) ενδιαφέρον να διαβάζουμε πώς μας παρουσιάζει στους ξένους ένας «δικός μας» που ζει εις την ξένην. Και δη ένας επί δεκαετίες καθηγητής νεοελληνικών σπουδών στο Ηνωμένο Βασίλειο, συγγραφέας πλήθους μελετών για τον σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό και αναγνωρισμένος γι΄ αυτό, τόσο «εκεί» όσο κι «εδώ». **Π.Ι.**

Νίκος Κανελλόπουλος, Πέραν του Σαγγάρου. Η κορύφωση της Μικρασιατικής Εκστρατείας, Ασίνη, 186 σελ.

Λίγα πράγματα έχουν γραφτεί για να περιγράψουν ή να αναλύσουν τις στρατιωτικές επιχειρήσεις και, κυρίως, τα λάθη, τις παραλείψεις και τις δυσχέρειες που εμπόδιαν τελικά την ελληνική στρατιά να επιτύχει τη διάσπαση των τουρκικών αμυντικών γραμμών στην πορεία προς την Άγκυρα. Βασικό ρόλο σε αυτό έπαιξε η αντίληψη που καλλιεργήθηκε μετά το πραξικόπημα του Σεπτεμβρίου 1922 από τον Πλαστήρα και τον Γονατά, πως ο στρατός έπραξε τα δέοντα άριστα αλλά ήταν η ανεπάρκεια (ή η «προδοσία») της πολιτικής ηγεσίας εκείνη η οποία οδήγησε τελικά στην Καταστροφή. Ο Νίκος Κανελλόπουλος, απόφοιτος της Σχολής Ικάρων, διδάκτωρ στρατιωτικής ιστορίας και διδάσκων στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, παρουσιάζει ευστονπτα και αναλυτικά τις στρατιωτικές πτυχές της εκστρατείας και ειδικότερα της επιχείρησης στο Σαγγάριο. Επιχείρηση απαραίτητη, αλλά όχι με τον τρόπο με τον οποίο υλοποιήθηκε. **Β.Κ.**

Αντώνης Μόλχο,
Η Κοινοποία του Καλού.
Ένα εβραϊκόπουλο στην Ελλάδα της Κατοχής,
 Πατάκη, 328 σελ.

Το απομνημόνευμα του Αντώνη Μόλχο αφηγείται την ιστορία της διάσωσης του ως «κρυμμένου παιδιού» στην Ελλάδα της Κατοχής. Μεταφέρει τα επεισόδια εκείνου του καιρού μες από το θάμβος της παιδικής ματιάς. Με τον τρόπο αυτό, το αφήγημα θέτει, από την αρχή, ιστοριογραφικά ζητήματα, όπως το αν αυτοπροσδιορίζονταν ως Έλληνες εβραϊκής καταγωγής οι κάτοικοι της μεσοπολεμικής Θεσσαλονίκης ή αν ήταν «Εβραίοι που έτυχε να ζουν στην Ελλάδα» – όπως το αν μπορεί κανείς να συλλάβει το Ολοκαύτωμα μες από τη μικροϊστορία ενός μόνο μάρτυρα, ή αν η «μεγάλη Ιστορία» πάντα θα σκιάζει την ανασύνθεση του ατομικού βιώματος. Μαστορική στην ταυτόχρονη διαχείριση ζητημάτων μικρής και μεγάλης κλίμακας, προσωπικής ιστορίας και ιστοριογραφικής θεωρίας, η *Κοινοποία του Καλού* βρίσκει άριστο διαμεσολαβητή στον διαπρεπή Εβραίο ιστορικό, με το χριστιανικό όνομα (ένα μωτίβο που επανέρχεται στο βιβλίο). **Μ.Α.**

Χρήστος Δανιήλ, «Όλα δεν τα 'χω πει...».
Η «Αντίστροφη αφιέρωση» της Μάτσης Χατζηλαζάρου, Άγρα, 151 σελ.

Εσέ ασύλληπτο θημάι και τον ύπνο μου χάνω. Το «δόλωμα» που μας ρχνει αρχή-αρχή, ο ερευνητής φιλόλογος Χρήστος Δανιήλ, συγγραφέας αυτού του «φιλολογικού-αστυνομικού» βιβλίου, είναι πανίσχυρο και ακαταμάχητο: το τρίγωνο Μαργκερίτ Γιουρσενάρ - Ανδρέας Εμπειρικός - Μάτση Χατζηλαζάρου. Οι δύο «αντίζηλες» διατήρησαν την επικοινωνία τους, κι ίσως μια όψιμη συζήτησή τους να πυροδότησε ένα από τα καλύτερα ποιήματα της Ελληνίδας (που είχε κάποτε πει: «Δεν ψάχνεις τις ωραίες λέξεις ή τα ωραία συναισθήματα – αυτά έρχονται και φεύγουν. Ψάχνεις τις σωστές λέξεις. Κι αυτό είναι ποίηση»); την «Αντίστροφη αφιέρωση». Ο Δανιήλ διαβάζει το ποίημα βήμα βήμα, όπως ιχνηλατεί τα ωραία συναισθήματα – αυτά έρχονται και φεύγουν, εξηγώντας, αναδεικνύοντας τόσο τις ποιητικές αρετές του όσο και τη συναρπαστική υπόθεση για την γένεσή του. Φτάνουν τα σπόιλερ: τα υπόλοιπα, στο βιβλίο. **Π.Ι.**

Όσιπ Μαντελστάμ, Για τον συνομιλητή, Δοκίμια για την τέχνη και τον πολιτισμό, μετάφραση, πρόλογος, σχόλια: Ευγενία Κριτσέφοσκαγια, Οροπέδιο, 168 σελ.

Συμπυκνωμένες, έπειτα από μια εξαιρετική επιλογή, οι απόψεις του μεγάλου ρώσου ποιητή, ενός ακόμη θύματος, από τα πιο γνωστά, του Στάλιν. Απόψεις που εκτίθενται από το 1913 έως το 1922 και αφορούν τον πρώτο εκ των καταραμένων ποιητών, τον Φρανσουά Βιγιόν, τη σχέση του Σκριάμπιν με τη μουσική και τον χριστιανισμό, το τι σημαίνει ποίηση και ποιος δικαιούται τον τίτλο του ποιητή, για τα λεγόμενα «αποβράσματα» της κοινωνίας, για το τι ήταν ο ακμεισμός (κύκλος στον οποίο συγκαταλέγεται και ο συγγραφέας), για τους ταξικούς διαχωρισμούς στη τέχνη και κυρίως στην ποίηση, για το τέλος του μυθιστορηματός, για τη ρωσική ποίηση και τη φύση του λόγου και του πολιτισμού. Μικρά κείμενα που αποτελούν κατ' ουσία ποιητικά πεζά. Κείμενα που γίνονται ακόμα πιο προστά λόγω του προλόγου και των σχολίων της πολύ καλής μεταφράστριάς τους, Γ.Σ.

Πασκάλ Μπρυκνέρ, Ένας σχεδόν τέλειος ένοχος, μετάφραση Ανδρέας Παππάς, Πατάκη, 468 σελ.

Καταιγιστικός ο Πασκάλ Μπρυκνέρ σηκώνει το γάντι και επιτίθεται στην «πολιτική ορθότητα» και στο «δικαιωματισμό». Παρουσιάζει τη «French Theory» απέναντι στην εντυπωσιακά απλουστευτική – αριστερές και οι δύο – αμερικανική εκδοχή της. Και οι δύο εκδοχές, απειλούν να αντικαταστήσουν ένα ρατσισμό με έναν άλλο και να επαναφέρουν τον πόλεμο «όλοι εναντίον όλων» στις δυτικές κοινωνίες. Απολαυστική όσο και τεκμηριωμένη αντιπαράθεση, με πολλές αναφορές σε κάποιες από τις εξάλλεις εκδοχές της πολιτικής ορθότητας, που προσθέτουν στην ανάγνωση και δόση μαύρου χιούμορ. Δ.Κ.

Βασιλική Χατζηγεωργίου και Ματθίλδη Πυρλή (εις.-σχόλ.-σύνθ. ύλης), Μια Ελληνίς της Ιστορίας, Πορτραίτα γυναικών που έζησαν στην Επανάσταση του 1821 (πρόλ.: Mark Mazower), Άγρα, 117 σελ.

Διαμεσολαβημένη μαρτυρία και φωτογραφικό δοκίμιο, αυτή η συναγωγή φωτογραφιών που απεικονίζουν Ελληνίδες (και μη Ελληνίδες που ωστόσο συνδέθηκαν με τον τόπο), επιφανείς (οι σίζυνοι του Μάρκου Μπότσαρη και του Σπυριδωνος Τρικούνη, π.χ.) και λιγότερο γνωστές σε μας (αίφνης, η κόρη

του Παπαρηγόπουλου), που έζησαν κατά το πρώτο μισό του 19ου αιώνα, και άρα βίωσαν την, ή και συνεισέφεραν στην Επανάσταση του 1821. Όλες, βεβαίως, από επαρκώς ευκατάστατες οικογένειες ώστε να έχουν απαθανατισθεί από τη νέα, γεννημένη το 1839 τέχνη – όμως άλλες με παραδοσιακά, κι άλλες με «δυτικά» φορέματα, λιγότερο ή περισσότερο επίσημα. Τα πορτρέτα συνοδεύονται από βιογραφικές πληροφορίες, και, ενίοτε, από μαρτυρίες για τις εικονιζόμενες. Η συναρπαστική εισαγωγή των επιμελητριών φωτίζει αυτή την πρώτη εποχή της φωτογραφίας και τις συνθήκες λήψης των πορτρέτων. Π.Π.

Αχιλλέας Φωτιάκης, Αστυνομία Πόλεων. Τα πρώτα βήματα στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου, Θεμέλιο, 369 σελ.

«Εν ταις πόλεσιν Αθηνών, Πειραιώς, Θεσσαλονίκης, Πατρών και Κερκύρας θέλει συσταθή ιδία υπηρεσία διά τα κυρίως αστυνομικά έργα», έλεγε το άρ. 72 του νόμου 1370 που έφερε η κυβέρνηση Ελευθερίου Βενιζέλου το 1918. Έως τότε, τα καθήκοντα αστυνομικής και επιβολής της τάξης ασκούσε η Χωροφυλακή. Στο πλαίσιο της «φιλελεύθερης μεταρρυθμιστικής βούλησης» και του αστικού εκσυγχρονισμού, του «μετέωρου μοντερνισμού» του Ε. Βενιζέλου και της κυβέρνησης των Φιλελευθέρων, μετακλήθηκε η βρετανική αποστολή ως σώμα ειδικά σχεδιασμένο για τις πόλεις, τα αστικά και ασταρικά κέντρα που διαμόρφωναν ήδη τον δικό τους κεφαλαϊώδη ρόλο στην ανάδειξη της πολιτικής εξουσίας. Κατά τον συγγραφέα, η Αστυνομία Πόλεων συνέστησε και σύστησε εγχείρημα κοινωνικής επέκτασης του κράτους στο κοινωνικό σώμα κατά τον Μεσοπόλεμο, περίοδο στροφής του «κοινωνικού βλέμματος προς τα μέσα, με την εσωτερική ασφάλεια και την κατοχύρωση του μονοπωλίου άσκησης βίας να αναδεικνύεται σε κεντρικά ζητούμενα των «κινδύνων πραξικοπήματος» ή του «κομμουνιστικού κινδύνου».». Η.Καφ.

Roderick Beaton, Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 και η παγκόσμια σημασία της, μετάφραση: Δέσποινα Κανελλοπούλου, Αιώρα, 96 σελ.

Ο βρετανός ιστορικός παρουσιάζει την Ελληνική Επανάσταση ως σημείο καμπής, εν μέσω των Επανάστασεων που συνέβησαν από τον 18ο έως τα μέσα του 19ου αιώνα. Η Ελληνική Επανάσταση είχε μια ειδοποιό διαφορά: ήταν το πρώτο επιτυχημένο εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα στον Παλαιό Κόσμο. Το εθνικό κράτος δεν το επινόησαν οι Έλληνες, στην Ελλάδα όμως επιχειρήθηκε αυτό το πείραμα

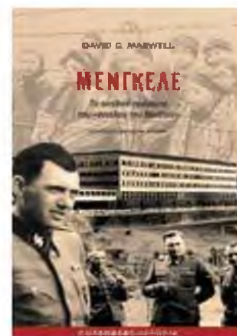
για πρώτη φορά στην Ευρώπη. Η Ελληνική Επανάσταση διεθνοποιήθηκε μέσω εκκλήσεων, στις οποίες παρουσιάζονταν ως πόλεμος της Ευρώπης κατά της βάρβαρης Ασίας. Το ελληνικό κράτος όμως ήταν καινούργιο, όχι κληρονομιά των αρχαίων. Η ανεξαρτησία του ελληνικού κράτους δεν επιτεύχθηκε από τους αρχαίους αλλά από τους σύγχρονους Έλληνες. Γ.Σ.

Χαμίτ Αμπντελσαμάντ, Ο ισλαμικός φασισμός, μετάφραση Γιώτα Λαγουδάκου, Καστανιώτη, 213 σελ.

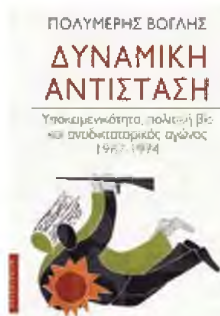
Ο εισαχθείς μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2011, ιδεολογικός και όχι μόνον, όρος «ισλαμοφασισμός», με το έργο του αιγύπτιου στοχαστή Χαμίτ Αμπντελσαμάντ, που τα τελευταία χρόνια ζει στη Γερμανία, αποκτά και την πραγματολογική και την ιδεολογική τεκμηρίωσή του. Το βιβλίο βασίζεται σε μια διάλεξη που είχε δώσει ο συγγραφέας στο Κάιρο τον Ιούνιο του 2013 με θέμα «Ο θρησκευτικός φασισμός στην Αίγυπτο». Αυτή η διάλεξη έδωσε την αφορμή σε τρεις ανώτερους κληρικούς, να εκδώσουν φετβά εναντίον του, με τον οποίο τον καταδίκασαν σε θάνατο. Δ.Κ.

David G. Marwell, Μένγκελε, Το αληθινό πρόσωπο του «Αγγέλου του Θανάτου», Gutenberg, 496 σελ.

Το όνομα του Γιόζεφ Μένγκελε είναι ταυτόσημο με το Ολοκαύτωμα, την πιο φρικτή γενοκτονία στην ιστορία της σύγχρονης ανθρωπότητας. Ο πιο διαβόητος εγκληματίας πολέμου όλων των εποχών κατόρθωσε να ξεφύγει από τη Δικαιοσύνη και, αμετανόητος, να μη λογοδοτήσει ποτέ για τις αποτρόπαιες πράξεις του. Ο Ντέβιντ Τζ. Μάργουελ υπήρξε επικεφαλής ερευνητής του αμερικανικού υπουργείου Δικαιοσύνης, στη δίωξη των εγκληματιών ναζί στην Αμερική. Όταν βρήκε τα ίχνη του Μένγκελε, εκείνος ήταν νεκρός. Ωστόσο, συμπεραίνει, «δεν μετάνιωσε και δεν εξέφρασε ποτέ μεταμέλεια ούτε γράφοντας τα τελευταία λόγια της ζωής του». Και προσθέτει ότι «η κοσμοθεωρία του, δεν είχε αλλάξει ιδιαίτερα από εκείνη την καλοκαιρινή μέρα του 1944 που πηγαίνονερόταν στη ράμπα εισόδου του Άουσβιτς - Μπιρκενάου». Β.Κ.

Πολυμέρης Βόγλης, Δυναμική αντίσταση. Υποκειμενικότητα, πολιτική βία και αντιδικτατορικός αγώνας 1967-1974, Αλεξάνδρεια, 269 σελ.

Αυτή είναι η πρώτη, συγκροτημένη, ερευνητικά και θεωρητικά, τεκμηριωμένη προσέγγιση του «κινήματος διαμαρτυρίας» στην Ελλάδα των Συνταγματαρχών, πρωτίτως στις βίαιες εκδοχές του. Ο Πολυμέρης Βόγλης διευρύνει κατά πολύ τη σχετική προβληματική, που μέχρι πρότινος θεματοποιούσε, αλλά και «μυθοποιούσε», το Φοιτητικό Κίνημα, και διεισδύει στις συγκυρίες, τις προϋποθέσεις και τις τάσεις που καθόρισαν τη λεγ. «δυναμική αντίσταση», ως φυγόκεντρη δυναμική εντός του γενικότερου, και ετερόκλητου αρχικά, αντιδικτατορικού προτάγματος, ό,τι αργότερα πομποποιήθηκε ως «αντίσταση». Το στοιχείο της υποκειμενικότητας, μέσω των γραπτών και προφορικών μαρτυριών των τότε πρωταγωνιστών, ως σημαντική παράμετρος μιας αρχικά ατομικής, αυθόρμητης στάσης απέναντι στη Χούντα, σε αναζήτηση των συγκλίσεων και αποκλίσεων, που επικαθόρισαν την οργάνωση δυναμικών, «ανατρεπτικών» ενεργειών, καθιστά το βιβλίο εξαιρετικό. Κυρίως, σε μια ψύχραμη αποτίμησή του σε σχέση και με τις διεθνείς πρακτικές της ταραγμένης εποχής, επιχειρώντας να διεισδύσει στον «μύθο από αριστερά». Κ.Θ.Κ.

Μανόλης Κούμας, Δεκαετία πολέμων. Διλήμματα της ελληνικής διπλωματίας 1940-1949, Παπαδόπουλος, 392 σελ.

Η δεκαετία 1940-1949 για την Ελλάδα είναι ταυτισμένη με το έπος του 1940, την τριπλή Κατοχή που ακολούθησε και τον αιματηρό και οδυνηρό Εμφύλιο. Ο Μανόλης Κούμας, επίκουρος καθηγητής Διεθνών Σχέσεων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, παρουσιάζει μια «ιστορία της ελληνικής διπλωματίας» της έντονης αυτής δεκαετίας. Ποια ήταν η ελληνική εξωτερική πολιτική της δεκαετίας του 1930, πόσο προσπάθησε να αποτρέψει τον ελληνοϊταλικό πόλεμο και κατόπιν τη γερμανική εμπλοκή, πώς ανταμβάνονταν τις εξωτερικές σχέσεις της χώρας ο Μεταξάς, ο Πλαστήρας, ο Πιπινέλης, ο Κανελλόπουλος, ο Παπανδρέου, σε ποιο βαθμό οι Έλληνες πολιτικοί και οι διπλωμάτες ήταν σε θέση να αντιληφθούν τα διπολικά χαρακτηριστικά του διεθνούς μεταπολεμικού συστήματος, πώς ανταμβάνονταν τις σχέσεις της Ελλάδας με τις βαλκανικές χώρες και με την Τουρκία, ποιο και πώς χάραξαν την ελληνική εξωτερική πολιτική τη δεκαετία του 1940; Εντυπωσιακό εύρος εργασίας. Β.Κ.

Πέτρος Παπασαραντόπουλος, Νεωτερικότητα και Ακροδεξιά στα μετακομμουνιστικά Βαλκάνια, Επίκεντρο, 432 σελ.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 2000, η Ακροδεξιά στα Βαλκάνια έχει γνωρίσει αξιοσημείωτη πτώση. Αυτό έρχεται σε έντονη αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στη Δυτική Ευρώπη. Γιατί η εκλογική τύχη της Ακροδεξιάς στις μετακομμουνιστικές βαλκανικές χώρες διαφέρει τόσο πολύ; Ποιες άλλες ιδιαιτερότητες έχουν τα Βαλκάνια και γιατί χρειάζεται να τα γνωρίζουμε καλύτερα; Ο Πέτρος Παπασαραντόπουλος γνωρίζει σε βάθος χρόνο τις βαλκανικές κοινωνίες και, κυρίως, τα πολιτικά χαρακτηριστικά τους, γι' αυτό οι αναγνώσεις εκ μέρους του όσων συμβαίνουν εκεί είναι εξαιρετικά διαφωτιστικές. Με καταπονητική εισαγωγή της Δάφνης Χαλικοπούλου. Η.Καν.

Αλμπέρτο Μάριο Μπαντί, Risorgimento, Μια Ιστορία της Ιταλικής Εθνικής Ενοποίησης, εισαγωγή - μετάφραση - σχόλια: Δημήτρης Δ. Αρβανιτάκης, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, 416 σελ.

Λίγα πράγματα γνωρίζουμε για τη διαδικασία διαμόρφωσης του εθνικοπατριωτικού κινήματος στη γειτονική μας Ιταλία κατά το πρώτο μισό του 19ου αιώνα, μέσα από την οποία οικοδομήθηκε τελικά το νέο ιταλικό κράτος. Με το κίνημα του Risorgimento να είναι αρχικά αδύναμο και ελάχιστα ριζωμένο στις πόλεις και ακόμα λιγότερο στην ύπαιθρο, λίγες ήταν οι πιθανότητες επιτυχίας. Αλλά, «όπως συνέβη και σε άλλες περιπτώσεις στην Ευρώπη, ένα κίνημα που φαινόταν καταδικασμένο να αποτύχει κατόρθωσε να επιβληθεί, φτάνοντας μέχρι την οικοδόμηση ενός κράτους για το παλιό έθνος». Ο συγγραφέας φροντίζει να ορίσει τι ήταν το Risorgimento πριν περιγράψει πότε δημιουργήθηκε και πώς εξελίχθηκε. Παρουσιάζει συνεπώς την ιστορία της Ιταλίας από τα χρόνια των ναπολεόντειων εκστρατειών στην ιταλική χερσόνησο έως την ολοκλήρωση της ιταλικής ενοποίησης ενώ παραθέτει και τις κληρονομίες αυτού του κινήματος, οι οποίες εξηγούν την εν γένει διαμόρφωση της γειτονικής μας χώρας. Β.Κ.

Κωνσταντίνος Δ. Βλάσσης, «Οίκαδε», Ο κυβερνητικός και πολεμικός σχεδιασμός το κρίσιμο 1922, Archive, 328 σελ.
«Οίκαδε» και «Οι Πομερανόν» είναι οι τίτλοι δύο άρθρων που με διαφορά λίγων ημερών, τον Αύγουστο του 1922, η εφημερίδα *Καθημερινή* δημοσίευσε,

με την υπογραφή του διευθυντή και εκδότη της, Γεωργίου Βλάχου, του περίφημου «ΓΑΒ». Είναι βεβαίως εντυπωσιακό το ότι πολλοί ιστορικοί, ακόμη και σήμερα, θεωρούν πως η λέξη «οίκαδε» υπήρχε στα προεκλογικά προγράμματα των πολιτευτών της αντιβενιζελικής παράταξης στις εκλογές της 1ης Νοεμβρίου 1920 και, με αυτή, ως σύνθημα, κήρυσαν ότι θα τερμάτιζαν τον πόλεμο στη Μικρά Ασία με αποτέλεσμα την επιστροφή των επιστρατευμένων στα σπίτια τους. Είναι όμως έτσι; Ο ιστορικός ερευνητής Κωνσταντίνος Βλάσσης προσεγγίζει τη συνθετότερη πραγματικότητα, μέσω των επιλογών της εφημερίδας και των κινήτρων της. Β.Κ.

Catherine Nixey, Η εποχή του λυκόφωτος. Η καταστροφή του κλασικού κόσμου από τον χριστιανισμό, μετάφραση: Μιχάλης Λαλιώτης, Αλεξάνδρεια, 270 σελ.

Η βρετανή δημοσιογράφος και ιστορικός απομυθοποιεί πολλές από τις «ιστορίες» που γνωρίζουμε τις σχετικές με την άνοδο και την επικράτηση του χριστιανισμού. Καθολική η ίδια, αντιμετώπιζε κριτικά τους αρχέγονους μύθους της καθολικής και γενικά της χριστιανικής εκκλησίας. Αμφισβητεί τον μεγάλο αριθμό των χριστιανών που δολοφονήθηκαν και εστιάζει στο πώς αυτή η θρησκεία εγκαθιδρύθηκε πάνω στους ναούς και τα πιστεύω των προηγούμενων πολιθεϊστικών θρησκειών και εξηγεί γιατί ο μονοθεϊσμός αποτελεί εργαλείο κάθε σημερινού φανατισμού. Γ.Σ.

Tony Spawforth, Η ιστορία της αρχαίας Ελλάδας και της Ρώμης, μετάφραση: Κατερίνα Σέρβη, Πατάκη, 452 σελ.

«Για τα δικά μου μάτια, όπως το βλέπω τώρα που έχουν περάσει δύο περίπου χιλιετίες, ο ελληνορωμαϊκός πολιτισμός είναι στην πραγματικότητα η βάση για κάθε λογής θάυμα σήμερα. Η ιστορία μου μιλά για έναν πολιτισμό που δημιουργήθηκε από πολλά χέρια και, όπως όλες οι ιστορίες, έχει μια αρχή». Με αυτά τα λόγια, ο ομότιμος καθηγητής αρχαίας ιστορίας στο Πανεπιστήμιο του Νιούκασλ, Τόνι Σπόφορθ (παλιός βοηθός διευθυντή στη Βρετανική Σχολή της Αθήνας)

εισάγει την ιστορία του για τον ελληνορωμαϊκό κόσμο, από την αυγή του ελληνικού πολιτισμού μέχρι τη διάλυση του Δυτικού Ρωμαϊκού Κράτους κατά τον 5ο αιώνα μ.Χ. και τα χρόνια του Ιουστινιανού. Μια εντυπωσιακή ματιά σε εποχές και πολιτισμούς που διαμόρφωσαν τον κόσμο μας, με εντυπωσιακή γλώσσα και αξιοθαύμαστη αφηγηματική καθαρότητα. **Β.Κ.**

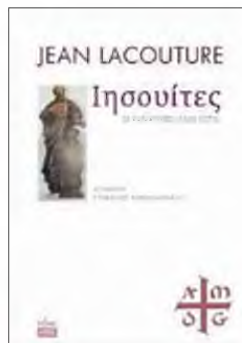
Κώστας Κατσάπης
(εισαγωγή – ιστορική επιμέλεια),
Εν πλω. Η καταστροφή της Σμύρνης μέσα από το ημερολόγιο ενός δόκιμου σημαιοφόρου,
Κυψέλη, 96 σελ.

Το ημερολόγιο του δόκιμου σημαιοφόρου στο ελαφρύ καταδρομικό Έλλη, Αθανάσιου Παπαβασιλείου (1900-1983), γραμμένο στην τελευταία φάση της εκστρατείας (28 Ιουλίου - 10 Σεπτεμβρίου 1922), ως εκτενής επιστολή στην πολυαγαπημένη του μνηστή Μαρία (Κρίστη), συνιστά πολύτιμη πηγή πληροφοριών για την καταστροφή της Σμύρνης, αλλά και για κρίσιμες όψεις της μικρασιατικής εμπλοκής, λόγου χάριν για τη σωτηρία των υπολειμμάτων του Ελληνικού Στρατού, αλλά

και τον ναυτικό αγώνα και τις εμπειρίες των ναυτών. Η γραφή ημερολογιακών σημειώσεων, γράφει ο Κατσάπης, «μετακενώνεται σε μία διαδικασία ψυχολογικής ενδοσκοπήσης «που βοηθά το άτομο να μη χάσει την επαφή με τον “κανονικό εαυτό” του και να θέσει φραγμούς στην αποκλινοσή του». **Η.Καφ.**

Jean Lacouture,
Ιησουίτες. Οι κατακτητές (1540-1773),
μετάφραση: Στέφανος Καβαλλιεράκης,
Πόλις, 711 σελ.

Ο αριστερός ιστορικός Ζαν Λακουτύρ περιγράφει και αναλύει χωρίς θετικές ή αρνητικές προκαταλήψεις την άνοδο των Ιησουιτών, ενός καθολικού Τάγματος που από την ίδρυσή του (το 1540 από τον Ιγνάτιο Λογιόλα) έως την κατάργηση

του έβαλε τη σφραγίδα του στην ευρωπαϊκή και την παγκόσμια ιστορία. Μεταρρυθμιστές ή απλώς μόνο εχθροί των γιανσενιστών, διωκόμενοι από την Ιερά Εξέταση ή απλώς παπικοί, ουτοπιστές ή ρεαλιστές, πρωταγωνιστές ή υποχείρια της παπικής εκκλησίας και ιστορίας, με τους φτωχούς ή τους εκμεταλλευτές

τους, ιδού τα ερωτήματα που απαντά η έρευνα του συγγραφέα. Στα συν, η μυθιστορηματική γραφή του αφηγήματος. **Γ.Σ.**

Στυλιανός (Στέλιος) Περράκης,
Η απίθανη ηρωίδα. Η Λέλα Καραγιάννη και οι Βρετανικές Μυστικές Υπηρεσίες στην Ελλάδα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου,
Επίκεντρο, 400 σελ.

Εξιστόρηση της ζωής και της δράσης της Λέλας Καραγιάννη, μιας δυναμικής γυναίκας η εμπλοκή της οποίας στην αντίσταση κατά των Γερμανών στη διάρκεια της Κατοχής και η θυσία της λίγες μέρες πριν από την Απελευθέρωση την περιέβαλαν με χαρακτηριστικά ηρωί-

δας. Έγραφε η Ιωάννα Τσάτσου: «12 Ιουλίου 1944. Χτες μέσα στο Νοσοκομείο του Ερυθρού Σταυρού συλλάβανε τη Λέλα Καραγιάννη. Μερικοί προδότες στοιχίζουν ακριβά στην Ελλάδα. Ένας τέτοιος την πρόδωσε. Την Λέλα Καραγιάννη την θαυμάζουμε και την αγαπούμε όλοι μας. Στην φαντασία μας φτάνει στα όρια του μύθου. Έχει ψυχή αντρίκεια, όπως λέει ο Σολωμός, δυνατό μυαλό και το ένστικτο της πιο τέλει γυναίκας. Με τέτοιες αρετές προσφέρει υπηρεσίες ανυπολόγιστες». **Η.Καν.**